

ВСТУП

Методичний посібник укладено відповідно до оновленої версії підручника Л. Кондратової «Мистецтво. 8 клас» (2021 р.) та розраховано на вчителів інтегрованого курсу «Мистецтво», що викладають предмет у 8 класі загальноосвітньої школи. До змісту посібника входять методичні рекомендації для вчителя, календарно-тематичні та поурочні плани, а також додатки.

Пропонований методичний посібник розроблено відповідно до вимог програми «Мистецтво» для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (автори: Масол Л.М.; Коваленко О.Я.; Сотська Г.І.; Кузьменко Г.В.; Марчук Ж.С.; Константинова О.В.; Паньків Л.І.; Гринчук І.П.; Новікова Н.В.; Овіннікова Н.І., 2012 р.) та вимог Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (2012 р.).

Інтегрований курс «Мистецтво» є органічним продовженням вивчення різних видів мистецтва, історії розвитку мистецтва у світовій та вітчизняній культурній спадщині й оснований на теорії інтеграції мистецтв, яку розпочато в початковій школі (1-4 класи) і продовжено в основній (5-7 класи) на предметах «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво».

У 8 класі учні опановують стилі та напрями мистецтва, які історично склалися впродовж різних епох, а пріоритетними стають такі види діяльності, як інтерпретація художніх творів у культурологічному контексті, виконання індивідуальних і колективних проєктів, виконання практичних завдань, засвоєння теорії мистецтва й характерних ознак стилів і напрямів, що виражені засобами архітектури, скульптури, живопису, книжкової графіки, музичного та театрального мистецтва, видів декоративно-ужиткового мистецтва тощо. В учнів водночас поглиблюються знання з термінології, зокрема з мистецтвознавчої і культурологічної пропедевтики. Органічним доповненням вивчення стилів мистецтва в культурі минулого є опанування учнями модних тенденцій різних епох, а саме мистецтва моделювання одягу, дизайну зачісок, головних уборів і взуття, історії розвитку парфумів, тенденцій проведення дозвілля тощо.

Метою навчання мистецтва у 8 класі загальноосвітньої школи є особистісний художньо-естетичний розвиток учнів, виховання у них ціннісно-світоглядних орієнтацій у сфері мистецтва, розвиток комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі опанування художніх цінностей і способів художньої діяльності, формування потреби в художньо-творчому самовираженні та естетичному самовдосконаленні.

Мета навчання досягається шляхом реалізації таких **завдань**:

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів і потреб, естетичних ідеалів;
- формування системи художніх знань і вмінь, що відображає видову специфіку і взаємодію мистецтва;
- розвиток сприймання, розуміння, інтерпретації й оцінювання творів мистецтва та художніх явищ;
- стимулювання діалогу, спілкування учнів у царині мистецтва;
- розвиток художніх здібностей, критичного мислення;
- стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження;
- формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі у соціокультурному житті.

Навчання мистецтва ґрунтується на таких **принципах**:

- наступності між початковою, основною і старшою школою;
- поєднання загальнолюдського, національного та етнокраєзнавчого аспектів змісту освіти;
- інтегративності, спрямованості на поліхудожнє виховання учнів;
- креативності (пріоритет творчої самореалізації);
- варіативності змісту, методів, технологій;
- діалогічності;
- полікультурності й толерантності.

За вимогами програми викладання інтегрованого курсу передбачає творче ставлення вчителя до змісту і технологій навчання, поурочного розподілу художнього матеріалу. Він має можливість обирати мистецькі твори для сприймання та співу, орієнтуючись на навчальну тематику та критерій їхньої високої художньої якості, а також розробляти художньо-практичні та ігрові завдання для учнів, враховуючи мету уроку та програмні вимоги, дбаючи про цілісну драматургію уроку.

На уроках мистецтва, окрім внутрішньої галузевої інтеграції, доцільно використовувати міжпредметні зв'язки з іншими освітніми галузями: «Мова і література», «Суспільствознавство», «Технологія», «Здоров'я і фізична культура» та ін. Але головне завдання вчителя — створити захоплюючу емоційно піднесену атмосферу, щоб кожне заняття стало справжнім уроком мистецтва, що надихає учнів на

творчість поза його межами — в особистісній і соціокультурній діяльності. Години ж резервного часу можуть використовуватися на розсуд вчителя, наприклад, на тематичне узагальнення матеріалу, відвідування музеїв, виставок, театрів тощо.

Матеріал з мистецтва у восьмому класі подається за однією темою усього навчального року, що присвячена історії розвитку мистецтва у світовій та вітчизняній мистецькій спадщині минулого.

Перший семестр за темою «Стилі та напрями мистецтва: античний, візантійський, романський, готика, ренесанс» (16 годин) розкриває сутність названих стилів та напрямів мистецтва, що історично склалися у культурі минулого (від мистецтва Стародавньої Греції та Стародавнього Риму до мистецтва доби Відродження в Італії, Північного Відродження).

Другий семестр за темою «Стилі та напрями мистецтва: бароко, рококо, класицизм, романтизм, реалізм» (19 годин) продовжує вивчення мистецької спадщини, що склалася у культурі минулого (від мистецтва XVII століття до мистецтва XX століття).

Особливістю навчального матеріалу є не тільки вивчення історії мистецтва в культурі минулого, яке орієнтоване на засвоєння зарубіжних мистецьких тенденцій, а й поєднання та співставлення досягнень зарубіжного мистецтва із вітчизняним українським мистецтвом у культурі минулого.

Протягом навчального року учні вчать розуміти особливості стилів і напрямів мистецтва, порівнювати вітчизняні мистецькі пам'ятки минулого з шедеврами зарубіжного мистецтва. Школярі засвоюють також практичні навички у порівнянні творів різних видів мистецтва певного стилю чи напрямку; працюють індивідуально, в парах, у малих групах (в команді) та у колективі (з усім класом) над виконанням практичних завдань різного ступеня складності за власним вибором (наприклад, створювати макети архітектурних споруд і виконувати живописні та графічні композиції в різних стилях тощо) та навчаються застосовувати набуті знання і вміння у художньо-творчій діяльності при виконанні проєктів, а також поступово засвоюють спеціальну термінологію під час колективних обговорень явищ мистецтва.

Методичний посібник містить теоретичні та практичні матеріали для проведення уроків курсу «Мистецтво», а також для організації та проведення позаурочної виховної роботи з учнями 8 класів.

ВИТЯГ
З ПРОГРАМИ «МИСТЕЦТВО» ДЛЯ УЧНІВ 8 КЛАСІВ

8 клас. МИСТЕЦТВО У КУЛЬТУРІ МИНУЛОГО	
Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
Стилі та напрями мистецтва	<p><i>Учень (учениця) знає і розуміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • особливості стилів і напрямів мистецтва (античний, візантійський, романський, готика, Ренесанс); • вітчизняні архітектурні пам'ятки стародавніх епох; <p><i>уміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • порівнювати твори різних видів мистецтва певного стилю чи напрямку (античний, візантійський, романський, готика, Ренесанс); • створювати макети архітектурних споруд і виконувати живописні та графічні композиції в різних стилях; <p><i>застосовує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • набуті знання і вміння у художньо-творчій діяльності, при виконанні проєктів; • спеціальну термінологію під час колективних обговорень явищ мистецтва.
Стилі та напрями мистецтва (продовження)	<p><i>Учень (учениця) знає і розуміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • особливості стилів і напрямів мистецтва (бароко, рококо, класицизм, романтизм, реалізм); <p><i>уміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • інтерпретувати та порівнювати твори мистецтва різних стилів і напрямів; • виконувати ескізи, композиції, театралізації; <p><i>застосовує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • знання і вміння щодо стилів і напрямів мистецтва у художньо-творчій діяльності, при виконанні індивідуальних і групових проєктів; • спеціальну термінологію в процесі міжособистісного спілкування.
<p><i>Наприкінці 8-го класу учень (учениця) виявляє здатність:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • інтерпретувати зміст творів мистецтва різних видів і стилів відповідно до соціокультурного контексту; • розробляти індивідуальні та колективні проєкти з мистецтва різних епох; • застосовувати зв'язки між різними видами мистецтва у художньо-творчій діяльності; • висловлювати особистісно-ціннісне ставлення щодо мистецтва різних стилів, виявляти комунікативні вміння в процесі обговорення різних явищ мистецтва в групах, виконувати проєкти з мистецтва; • здійснювати самостійну пошукову діяльність щодо мистецтва різних стилів, використовувати музейні матеріали. 	

Календарно-тематичний план уроків мистецтва у 8 класі
(до оновленої версії підручника Л. Г. Кондратової «Мистецтво. 8 клас», 2021 р.)

Мистецтво в культурі минулого

№ уроку	Тема уроку	Мистецька грамотність: новий матеріал для засвоєння	Мистецька діяльність	Сприймання та інтерпретація творів мистецтва	Творче завдання для самостійної роботи
І розділ.					
Стилі та напрями мистецтва: античний, візантійський, романський, готика, ренесанс					
1.	Стиль у мистецтві	<p>Поняття: мистецтво, стиль, індивідуальний стиль митця.</p> <p>Теорія мистецтва для засвоєння: етапи розвитку мистецтва, назви стилів мистецтва минулого.</p> <p>Повторення поняття: види мистецтва, художній образ.</p>	<p>Практичне завдання № 1 «Засвоєно поняття» (робота зі схемою).</p> <p>Практичне завдання № 2 «Види мистецтва» (робота зі схемою).</p> <p>Практичне завдання № 3 «Визначено вид мистецтва» (робота з ілюстраціями).</p> <p>Практичне завдання № 4 «Образи в мистецтві – індивідуальний стиль митця» (дослідницьке завдання в парах).</p>	<p>Твір мистецтва для аналізу: Леонардо да Вінчі. «Пані з горностасом».</p> <p>Ілюстрації для перегляду: Наскельний малюнок у печері Шове. Бл. 30 тис. років до н. е. Франція.</p> <p>Ритуальний танок. Наскельний рельєф у Танумі. 1700–500 рр. до н. е. Швеція. Вестмінстерське абатство. Лондон. 1245–1745 рр. М. Пимоненко. «Вечоріє». 1900 р. М. Манізер. Пам'ятник Т. Шевченку в Києві. 1939 р. Лондонський симфонічний оркестр. Версальський парк. XVII ст. Франція.</p> <p>Твір для сприймання: М. Скорик «Мелодія».</p> <p>Пісня для виконання: пісня «Музика звучить».</p> <p>Слова і музика Л. Горової.</p>	<p>Скласти схему «Стилі в мистецтві» та доповнити її назвами найвідоміших мистецьких творів, вказати прізвища авторів.</p> <p>Повторити класифікацію видів мистецтва.</p>
2.	Античний стиль	<p>Теорія мистецтва для засвоєння: характерні особливості архітектури античності. Характерні риси, найбільш досягнення стилю античного мистецтва, види архітектури античного мистецтва.</p>	<p>Практичне завдання № 1 Робота зі схемою «Етапи розвитку мистецтва».</p> <p>Практичне завдання № 2 Робота з ілюстраціями «Визначено вид мистецтва».</p> <p>Практичне завдання № 3 Створення ескізів капітелів ордерів, давньогрецького палацу.</p>	<p>Твори мистецтва для аналізу: Афіський Акрополь. V ст. до н. е. Греція. Храм богині Гери в Пестумі. V ст. до н. е. Парфенон – храм Афін Парфенос. V ст. до н. е. Храм Ерехтейон. V ст. до н. е. Храм Нікі Аптерос. V ст. до н. е. Колізій. I ст. Рим. Триумфальна арка Тита. I ст. Рим. Колона Траяна. II ст. Рим. Колізій (амфітеатр Флавіїв). Рим.</p>	<p>Коллективний макет із паперу давньогрецького міста за поданим планом (термін виконання два-три тижні).</p>

		<p>Особливості давньогрецької архітектури. Особливості давньоримської архітектури. Етапи розвитку культури античності, видатні митці епохи, приклади шедеврів стилю.</p> <p>Поняття: архітектура, засоби виразності архітектури, архітектурні ордери, форум, базиліка.</p>	<p>Практичне завдання № 4 Робота з ілюстраціями «Шедеври античного мистецтва» (індивідуальна робота).</p>	<p>Ілюстрації для перегляду: Одеон Ірода Аттичного. II ст. Афіни. Давньогрецька амфора. VI ст. до н. е. Золоті сережки. VI ст. до н. е. Афродіта Мілоєська. II ст. до н. е. Архітектурний ансамбль Олімпії. VII–IV ст. до н. е. Малюнок-реконструкція. Афіньський Акрополь, Храм Ерехтейон. Храм Нікі Аптерос. Афіни. Руїни Кносського палацу. II тис. до н. е. Греція. Твір для сприймання: уривок із першої частини симфонії № 9 Л. ван Бетховена. Пісня для виконання: пісня «Музика звучить». Слова І музика Л. Горової.</p>	
3.	<p>У світі античності</p>	<p>Теорія мистецтва для засвоєння: Скульптура, види скульптури за призначенням. Особливості та характерні риси античної скульптури, творчість видатних скульпторів Фідія, Мірона, Поліклета (V ст. до н. е.) та Скопаса, Праксителя, Лісіппа (IV ст. до н. е.). Живопис античності, декоративне мистецтво Стародавньої Греції (стилі вазопісу), ювелірне мистецтво, античний театр, мода античності, музичне мистецтво античності.</p>	<p>Практичне завдання № 1 «Скульптурні портрети» (індивідуальне завдання, робота з ілюстраціями). Практичне завдання № 2 «Ювелірне мистецтво античності» (індивідуальна робота з ілюстраціями). Практичне завдання № 3 Віртуальна подорож «Скульптурне мистецтво античного світу». Практичне завдання № 4 «Давньогрецькі ювелірні вироби» (робота з ілюстраціями). Практичне завдання № 5 «Давньогрецький театр» (індивідуальна робота зі схемою давньогрецького театру, порівняння).</p>	<p>Твори мистецтва для аналізу: Зевс Олімпійський. Малюнок. Афіна Варвакіон — зменшена римська копія Афіни Парфенос. III ст. до н. е. Харес. «Колос Родоський». III ст. до н. е. Малюнок-реконструкція. Мірон. «Дискобол». V ст. до н. е. Римська копія. Поліклет. «Доріфор». V ст. до н. е. Римська копія. Мармур. Ніка Самофракійська. II ст. до н. е. Мармур. Афродіта Мілоєська. II ст. до н. е. Мармур. «Лаокон та його сини». Бюст імператора Тіберія. I ст. Копія з оригіналу 20–12 рр. до н. е. Мармур. Бюст імператора Траяна. I ст. Мармур. Кулачний босць. I ст. до н. е. Ілюстрації для перегляду: Голова атлеса. Римська копія, мармур. Скульптура доби грецької класики. Фрески на стіні житлового будинку в Помпеях. I ст. Чорнофігурна амфора. «Геракл і Геріон». Червонофігурний вазопіс. Скромнева підвіска, золото. Давньогрецькі ювелірні вироби. Схема давньогрецького театру. Стародавні греки в хітонах. Малюнок. Грек у пілосі. Фрагмент вазопісу. Парфуми з розкопок гробниць, музичні інструменти античної доби.</p>	<p>Створення таблиці «Особливості античного стилю» за видами мистецтва (індивідуальне завдання). Розпочати роботу над електронним портфоліо.</p>

			<p>Пояття: види скульптури: круга скульптура, рельєф, барельєф, горельєф; монументальна, станкова скульптура, скульптура малих форм; хрисоелефантинна скульптура, куроси, кори, античний театр, музичні інструменти античності.</p>	<p>Твір для сприймання: уривок із симфонічного твору П. Чайковського «Серенада для струнного оркестру. III частина. Елегія».</p> <p>Пісня для виконання: пісня «Музика звучить».</p> <p>Слова і музика Л. Горової.</p>	
4.	<p>Вітчизняні пам'ятки античної культури</p>	<p>Теорія мистецтва для засвоєння: Мистецтво грецьких міст-полісів, знайомство з історією Пантікапея та грецької колонії Ольвії, Херсонесу. Особливості мистецтва грецьких міст-полісів. Пояття: грецькі міста-поліси.</p>	<p>Практичне завдання № 1 «Оздоблення глиняної та срібної амфори» – індивідуальна робота з ілюстраціями.</p> <p>Практичне завдання № 2 «Антична амфора» – виконання орнаментованої або сюжетної композиції на шаблоні.</p> <p>Практичне завдання № 3 Розучування пісні «Музика», слова і музика В. Островського.</p>	<p>Твори мистецтва для аналізу: Ілюстрації для перегляду: Руйни Ольвії. Глиняна амфора. Срібна амфора. Руйни античного театру в Херсонесі. Твір для сприймання: пісня «Ольвія» (слова Г. Лопокіна, музика Б. Теніна). Пісня для виконання: пісня В. Островського «Музика».</p>	<p>Ліплення з пластиліну одного із виробів античного декоративного мистецтва (за зразками посуду міст Північного Причорномор'я).</p>
5.	<p>Візантійський стиль</p>	<p>Теорія мистецтва для засвоєння: Характерні риси візантійського стилю, стиль візантійської архітектури, види архітектурних споруд та їхні особливості, християнські культові споруди стилю: базилікальний, центричний і хрестово-купольний. Стиль візантійської скульптури: особливості візантійської скульптури. Декоративне мистецтво Візантії.</p>	<p>Практичне завдання № 1 «Візантійські капітели» (індивідуальна робота з ілюстраціями, порівняння з античним стилем).</p> <p>Практичне завдання № 2 «Макет Візантійського замку» (групова робота з виготовлення з пластиліну макету візантійського хрестово-купольного храму).</p> <p>Практичне завдання № 3 «Образи святих на коштовних тканинах» (індивідуальна робота з ілюстрацією).</p>	<p>Твори мистецтва для аналізу: Софійський собор. VI ст. Константинополь (Стамбул). Інтер'єр Софійського собору. Ілюстрації для перегляду: Студійський монастир. V ст. Константинополь (Стамбул). Церква Св. Ірини. IV ст. Константинополь (Стамбул). Капітель колони в соборі Св. Марка. IX–XI ст. Венеція, Італія. Капітель колони в соборі Св. Марка. IX–XI ст. Венеція, Італія. Капітель колони ранньохристиянського храму. I ст. Філіппи, Греція. Капітель колони у Великій мечеті. VII ст. Кайруан, Туніс. Центральна панель диптиха Барберіні. VI ст. Триптих Арбавіля. X ст. Вівтар собору Св. Марка. X–XII ст. Венеція. Твір для сприймання: візантійська етномузика. Пісня для виконання: пісня В. Островського «Музика».</p>	<p>Індивідуальний творчий проєкт за темою «Нас вітає Візантія» (болетень в програмі Microsoft Office Publisher або паперовому вигляді).</p>

I СЕМЕСТР

Тема 1. Стилi та напрями мистецтва:
античний, візантійський, романський, готика, ренесанс

УРОК 1

Тема. Стил ь у мистецтві.

Мета. Ознайомити з поняттями «мистецтво», «стил ь», «індивідуальний стил ь митця»; розглянути етапи розвитку мистецтва, ознайомити із назвами стилів мистецтва минулого; повторити поняття «види мистецтва», «художній образ».

Розвивати вміння учнів розуміти різновиди мистецтва та знаходити відмінності між ними, впізнавати вид мистецтва за ілюстрацією, надавати характеристику художньому образу твору живопису, висловлювати власні судження від перегляду твору; розвивати вміння знаходити спільні риси між видами мистецтва.

Виховувати інтерес до різних видів мистецтва та історії їх розвитку, творчості відомих митців, індивідуального стилю митця.

Тип уроку: комбінований, інтегрований, урок уведення в тему.

Обладнання: мультимедійна дошка, презентації та відеофільми.
Ілюстрації до теми: Л. да Вінчі «Пані з горностаєм», М. Пимоненко. «Вечоріє», наскельний малюнок у печері Шове, наскельний рельєф «Ритуальний танок» у Танумі, зображення Вестмінстерського абатства у Лондоні, Лондонського симфонічного оркестру та Версальського парку, М. Манізер. Пам'ятник Т. Шевченку в Києві.

Основні поняття для засвоєння: мистецтво, стил ь, індивідуальний стил ь митця. *Теорія мистецтва для засвоєння:* етапи розвитку мистецтва, назви стилів мистецтва минулого. *Повторення понять:* види мистецтва, художній образ.

Твори, що вивчаються на уроці: Л. да Вінчі. «Пані з горностаєм». М. Скорик. «Мелодія», пісня «Музика звучить» (слова і музика Л. Горової).

Хід уроку

1. Організаційний момент. Мотивація до навчання.

2. Новий матеріал для засвоєння. Розповідь про історію розвитку мистецтва.

— Мистецтво як особливий вид людської діяльності зародилося ще в добу палеоліту. Наші печерні предки, незважаючи на щоденну сувору боротьбу за виживання, захоплювалися красою довкілля, багатством та різноманітністю природних форм і намагалися відтворити їх у рисунках доступними засобами. Давні художники використовували гострі камінці для продряпування на скелях або вуглинка від вогнища, природні мінеральні фарби для контурних чи силуетних зображень тварин на стінах печер. Фарбу наносили пальцями або примітивними пензлями (жмут вовни, пучок трави). Пізніше в наскельних малюнках почали з'являтися зображення людей, багатофігурні композиції — зокрема, сцени полювання. Із глибини віків до нас дійшли й висічені з каменю скульптури тварин, рельєфи, гравюри на кістках і рогах упольованих звірів.

Перегляд ілюстрацій. Наскельний малюнок у печері Шове; наскельний рельєф «Ритуальний танок» у Танумі.

— Із плином часу вслід за соціальними змінами змінювались предмети і способи зображення, характер і стил ь мистецтва, однак

Дата

Клас

Додатковий матеріал

до уроку

на всіх етапах історії людства мистецтво завжди відіграло надзвичайно важливу роль.

Запам'ятайте

Мистецтво — це естетичне пізнання світу в процесі художньої творчості як особливого виду людської діяльності, що відображує дійсність у конкретно-чуттєвих образах відповідно до певних ідеалів прекрасного.

3. Практичне завдання № 1 «Етапи розвитку мистецтва».

— Пригадайте, що вам відомо про мистецькі стилі та напрями з уроків музичного та образотворчого мистецтва.

— Усю історію мистецтва розподіляють на великі часові періоди — епохи, у кожній з яких склався певний мистецький стиль чи напрям.

Розгляньте схему, що ілюструє етапи розвитку мистецтва в культурі минулого.

Етапи розвитку мистецтва

<i>Мистецтво первісної доби</i>	Первісне мистецтво	
<i>Мистецтво стародавнього світу</i>	Мистецтво Стародавнього Єгипту	
	Мистецтво Передньої Азії	
	Мистецтво Стародавньої Греції та Стародавнього Риму	Античний стиль
<i>Мистецтво доби Середньовіччя</i>	Мистецтво Візантії	Візантійський стиль
	Романське мистецтво	Романський стиль
	Готичне мистецтво	Готичний стиль
<i>Мистецтво Ренесансу</i>	Мистецтво доби Відродження в Італії, Північне Відродження	Стиль ренесанс
<i>Мистецтво доби Просвітництва</i>	Мистецтво XVII—XVIII ст.	Стиль бароко
		Стиль рококо
<i>Мистецтво XIX століття</i>	Мистецтво першої половини XIX ст.	Стиль класицизм Стиль романтизм
	Мистецтво другої половини XIX ст.	Стиль реалізм
<i>Мистецтво XX століття</i>		

Робота зі схемою.

- Скільки стилів мистецтва у культурі минулого ви нарахували?
- Назви яких стилів вам відомі?
- Скільки стилів нараховує мистецтво Середньовіччя?
- Про мистецтво якої епохи вам відомо найбільше?

4. Розповідь про стилі на напрями у мистецтві, види мистецтва.

— Термін «стиль» належить до найбільш дискусійних питань у мистецтвознавстві. Це поняття є центральним в історії мистецтва і

поширюється на інші види людської діяльності, перетворюючись в одну з найважливіших категорій культури в цілому. У наш час стилем називають також спосіб життя, манеру поводитися, одягатися, методи і прийоми роботи, наприклад: стиль спілкування, стиль одягу, стиль керівництва тощо.

Стиль у мистецтві — це форма художнього самовизначення епохи, регіону, нації, соціальної або творчої групи чи окремої особистості.

Поняття «художній стиль» розглядають у комплексі з поняттями «художня епоха», «художній напрям» та ін.

Художню епоху визначають як конкретно-історичний етап розвитку мистецтва, сформований у певну суспільно-історичну добу. Художня епоха включає **художні напрями**, кожен з яких охоплює єдність світогляду, естетичних поглядів, шляхів відображення життя і пов'язаний з тим чи іншим творчим методом та художнім стилем. Напряму у мистецтві не виключає глибокої відмінності творчих індивідуальностей.

Запам'ятайте

Стиль у мистецтві — це мова мистецтва: сукупність художніх принципів, прийомів і засобів, характерних для мистецтва певних країн певного історичного періоду, напряму або індивідуальної манери художника.

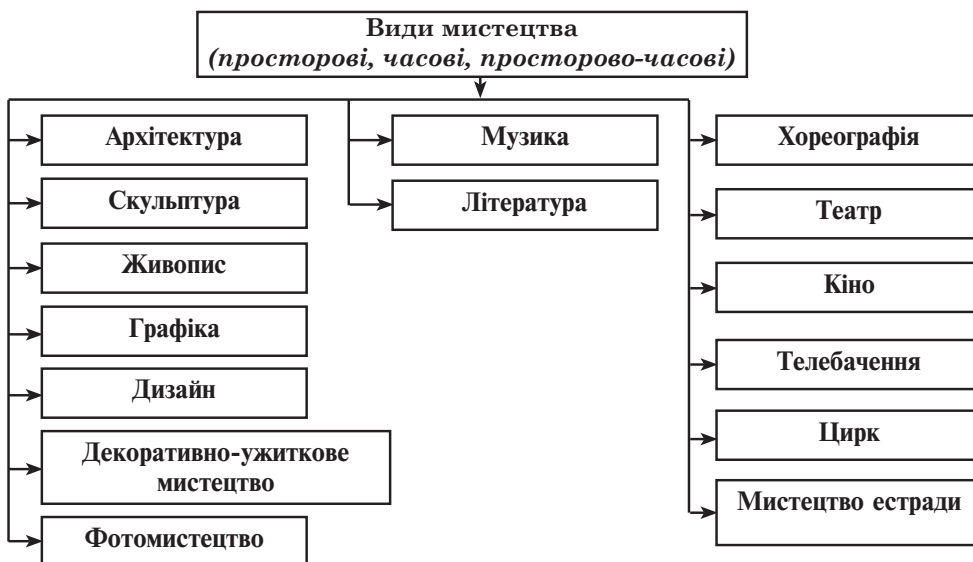
— В основі будь-якого стилю лежить історично й соціально зумовлена спільність ідейно-художніх принципів, що об'єднує твори майстрів, які працювали в різних видах та жанрах мистецтва. Тому наше знайомство з мистецькими стилями відбуватиметься через вивчення особливостей основних видів мистецтва, твори яких становлять світову культурну спадщину.

За способом утілення художнього образу розрізняють **просторові мистецтва** (архітектура, скульптура, живопис, графіка, фотомистецтво, декоративно-ужиткове мистецтво, дизайн); **часові мистецтва** (музика, література); **просторово-часові**, або синтетичні (кіномистецтво, театральне мистецтво, хореографія, циркове мистецтво тощо).

Запам'ятайте

Види мистецтва — це форми творчої діяльності, що склалися історично як відображення багатогранності реального світу і проявляються в різноманітності способів та засобів художньо-образного відтворення й естетичного сприйняття.

Робота зі схемою.

5. Практичне завдання № 2 «Види мистецтва».

- Розгляньте схему, що зображає види мистецтва.
- З якими видами мистецтва ви знайомі?
- Які види мистецтва вам подобаються найбільше і чому?
- Кожен вид мистецтва розкриває сутність життя, високі етичні ідеали за допомогою певних художніх засобів. Ви вже знаєте, що естетичне відтворення світу в літературі відбувається через слово; в музиці — через звуки та інтонації; у живописі — через кольори та їх відтінки; у скульптурі й архітектурі — через пластичні матеріали, об'ємно-просторові форми; у графіці — через лінії, штрихи, плями, тон; у театрі й кіно — через слово, міміку, жести акторів; у хореографії — через рухи, пластику танцівників тощо.

6. Практичне завдання № 3 «Визначаємо види мистецтва».

- Розгляньте ілюстрації в підручнику. Які види мистецтва на них зображено? Обґрунтуйте свою думку.

Робота з підручником у парах або перегляд ілюстрацій онлайн за допомогою електронного додатка.

Перегляд ілюстрацій. Вестмінстерське абатство, М. Пимоненко. «Вечоріє», М. Манізер. Пам'ятник Т. Шевченку в Києві, Лондонський симфонічний оркестр, Версальський парк.

7. Розповідь про художній образ.

- Предметами зображення в мистецтві є природні об'єкти, внутрішній світ людини, її почуття, важливі для неї події особистого чи суспільного життя, побут, традиції тощо, а специфічною формою відображення дійсності — **художній образ**, який виявляє загальне через конкретне, індивідуальне. Тобто митець творчо переосмислює дійсність і, використовуючи художню мову, способи зображення та засоби виразності того чи іншого виду мистецтва, передає свої думки, враження й переживання в художньому творі.

Запам'ятайте

Художній образ — це властива мистецтву форма відображення реальності крізь призму світосприйняття митця, його естетичних поглядів і ставлення до життя. Саме тому художній образ завжди конкретний, суб'єктивний, унікальний та емоційний.

- У кожному виді мистецтва серед представників творчої спільноти є справжні майстри, творчість яких вирізняється яскравими, самобутніми рисами. У такому випадку говорять про індивідуальний стиль митця.

Запам'ятайте

Індивідуальний стиль митця віддзеркалює його характерну авторську манеру, в основі якої — особливості сприймання навколишнього світу, творча фантазія, талант і майстерність.

- В історії мистецтва є безліч прикладів індивідуальних авторських стилів. За кількома мотивами ми розпізнаємо музику В.А. Моцарта або М. Скорика; достатньо невеликих фрагментів живописних творів, аби визначити стиль Р. Рембрандта, Л. да Вінчі, І. Репіна та ін.

Послухайте твір М. Скорика «Мелодія». Як у музиці виражається індивідуальний стиль митця?

Розучіть подану в електронному додатку пісню Л. Горової «Музика звучить» і заспівайте її під фонограму.

8. Практичне завдання № 4 «Стиль».

— Розгляньте схему. Поясніть, як ви розумієте зміст поняття «стиль».

Робота зі схемою.

9. Це цікаво знати.

Перегляд репродукції картини (презентації, уривка відеофрагмента фільму про творчість Л. да Вінчі тощо).

— Чимало мистецтвознавців вважають, що на картині зображена Чечилія Галлерані, з якою художник познайомився в домі свого покровителя — міланського герцога Людовіко Сфорца. Імовірно, портрет був написаний в 1489—1490 роках. На ньому зображена тендітна дівчина, на руках якої покійно сидить маленький пухнастий звірок.

Цією картиною, на думку дослідника К. Педретті, Леонардо да Вінчі започаткував традицію портретів п'ятнадцятого століття. Художник намалював не профіль моделі, а зображення в три чверті повороту вліво, що допомогло йому досягти ефекту природності, фіксації однієї миті.

Загалом, робота викликає піднесені почуття. Ніжний овал обличчя, проникливий погляд великих, красивих очей, ледь помітна усмішка в куточках вуст — усе це підкреслює не лише зовнішню привабливість, а й красу душі юної моделі.

10. Аналіз твору живопису.

— Розгляньте репродукцію картини Леонардо да Вінчі «Пані з горностаєм». Охарактеризуйте індивідуальний стиль митця за питаннями.

1. Опишіть колірну гаму картини. Які кольори на ній переважають: теплі чи холодні? споріднені чи контрастні?
2. Чи вдалося художникові передати характер і настрої своєї моделі?
3. Якими засобами він зміг досягти цього?
4. Які особливості індивідуального стилю митця відчуються в портреті?

11. Робота в зошиті (Мистецтво: робочий зошит для 8 кл./ Л.Г. Кондратова. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2021. — 72 с.)

12. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

— Поясніть, як ви розумієте поняття «стиль у мистецтві». Наведіть приклади стилів різних історичних епох.

— Що означають поняття «художня епоха», «художній напрям»?

— Які види мистецтва вам відомі? Розкажіть, яким видом мистецтва ви захоплюєтесь найбільше та в якому з них маєте власні здобутки.

— Дайте визначення поняттю «художній образ». Поміркуйте, яким чином художні образи допомагають нам зрозуміти особливості певного стилю мистецтва.

— Що таке індивідуальний стиль митця? Наведіть приклади.

13. Творче завдання для самостійної роботи.

Переглянути зображення світових шедеврів, створених у різні історичні епохи. Скласти схему «Стилі в мистецтві» та доповнити її назвами найвідоміших мистецьких творів, обов'язково вказавши прізвища авторів.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Витяг з програми «Мистецтво» для учнів 8 класів.....	5
Календарно-тематичний план уроків мистецтва у 8 класі	6
Поурочні розробки уроків	31
I семестр. Стилi та напрями мистецтва: античний, візантійський, романський, готика, ренесанс	
Урок 1	31
Урок 2	36
Урок 3	45
Урок 4	55
Урок 5	59
Урок 6	65
Урок 7	71
Урок 8	77
Урок 9	83
Урок 10	88
Урок 11	93
Урок 12	98
Урок 13	103
Урок 14	107
Урок 15	112
Урок 16	116
II семестр. Стилi та напрями мистецтва: бароко, рококо, класицизм, романтизм, реалiзм	
Урок 17	121
Урок 18	125
Урок 19	130
Урок 20	134
Урок 21	140
Урок 22	144
Урок 23	149
Урок 24	155
Урок 25	159
Урок 26	165
Урок 27	168
Урок 28	173
Урок 29	177
Урок 30	184
Урок 31	188
Урок 32	194
Урок 33	199
Урок 34	201
Урок 35	206
Додатки	
Словник мистецьких термiнiв	208
Теорiя мистецтва	210
Поради щодо упорядкування електронного портфолiо	223
Особливостi викладання iнтегрованого курсу «Мистецтво»	224
Пiсенний додаток	246